

Nr 224

Av fru **Sjövall m. fl.**, om statsanslag till forskningsrådets samarbetsdelegation.

(Lika lydande med motion nr 163 i Första kammaren)

Forskningsrådets samarbetsdelegation är en frivillig sammanslutning av de sju egentliga forskningsråden (statens humanistiska, samhällsvetenskapliga, naturvetenskapliga, medicinska, tekniska och jordbrukets forskningsråd samt atomforskningsrådet). Efter en inledande verksamhetsperiod av närmast ad hoc karaktär beslutade samarbetsdelegationen i början av 1965 att utvidga verksamheten och ge denna en fastare målsättning. Samtidigt skulle de personella resurserna ökas.

Samarbetsdelegationen handhar nu för forskningsråden gemensamma organisatoriska och administrativa frågor samt frågor om dokumentation, information, databehandling och forskningsstatistik. Varje råd representeras i delegationen av en ledamot samt sekreteraren. En av rådsordförandena är enligt stadgarna vald till ordförande i delegationen för en treårsperiod. Vid sammanträdena inbjuds forskningsberedningens sekreterare att närvara.

Till samarbetsdelegationen har i och med omändringen knutits ett fast sekretariat. Tills vidare har sekreterarfrågan lösts på så sätt att sekreteraren i statens samhällsvetenskapliga forskningsråd samtidigt är sekreterare och kanslichef i delegationen. I sekretariatet ingår vidare biträdespersonal och till detta kan tillfälligtvis även knytas experter och extra arbetskraft.

Kostnaderna för samarbetsdelegationens verksamhet under budgetåret 1965/66 beräknas uppgå till 100 000 kr., fördelade enligt följande :

	Kronor
Sekreterare B 1	44 700 ¹
Kontorsskrivare A 13	20 280
Experter och extra arbetskraft	24 000
Expenser	11 020
	<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/>
	100 000

¹ Full lön i B 1 minus avdrag för sekreterarens arvode i samhällsvetenskapliga forskningsrådet.

Kostnaderna för samarbetsdelegationen bestrides under innevarande budgetår från de anslutna rådens forskningsanslag i förhållande till storleken av dessa anslag. För budgetåret 1966/67 har delegationen äskat ett eget riksstatsanslag på 100 000 kr. för den fortsatta verksamheten. Därvid har förutsatts att bidragen från råden skulle upphöra i och med att anslag beviljades. I statsverkspropositionen (bil. 10, sid. 548 f.) har emellertid det begärda anslaget inte beviljats.

Frågan om forskningsrådets samarbetsdelegations framtida ställning och uppgifter har ingående tagits upp till behandling i motion I: 710 och II: 836 vid föregående års riksdag. Den har även varit föremål för behandling i forskningsberedningen, och en promemoria av beredningens sekreterare om bl. a. forskningsrådets samarbete har varit föremål för remissbehandling. I proposition nr 40/1965 konstateras härom att de "nuvarande formerna för kontakt och samverkan mellan forskningsråden betecknas av remissinstanserna nästan genomgående som otillfredsställande". I den OECD-grupp som våren 1963 besökte Sverige för att studera landets forskningsorganisation och forskningspolitik riktades också kritik mot samarbetet och samordningen mellan forskningsråden. Mot bakgrunden av de argument som framförts i dessa och andra sammanhang måste de nu iakttagna åtgärderna för stärkandet av forskningsrådets samarbete betecknas som glädjande.

I olika sammanhang har också från regeringshåll påpekats att ett ökat och intimare samarbete mellan forskningsråden är önskvärt. Senast i riksdagens forskningspolitiska debatt hösten 1965 sade statsministern att detta var "just det vi vill befrämja" och att "vi . . . försökt förmå forskningsråden till ett intimare samarbete". Regeringen har emellertid samtidigt följt den linjen att låta det önskvärda samarbetet växa fram på forskningsrådets eget initiativ, vilket underströks av bl. a. statsministern.

Då nu forskningsråden enats om en förstärkt samarbetsdelegation med utvidgad verksamhet hade man med ledning av tidigare uttalanden funnit anledning att vänta ett klart stöd från regeringens sida för denna åtgärd. Ett beviljande av det begärda anslaget till samarbetsdelegationen hade därför varit naturligt. Ecklesiastikministern anför emellertid i statsverkspropositionen endast följande: "/Jag vill/ framhålla, att jag i avvaktan på närmare erfarenheter av den nuvarande organisationen för samverkan mellan de statliga forskningsråden inte är beredd att nu förorda ett särskilt riksstatsanslag till rådets samarbetsdelegation."

Vi finner det angeläget att samarbetssträvandena inom forskningsrådssektorn möter ett långt större gensvar från statsmakterna än det ecklesiastikministerns uttalande innebär. Vikten av det arbete som måste och endast kan utföras på forskningsrådets område av ett gemensamt organ med tvärvetenskaplig inriktning blir allt större. Av denna anledning är det betydelsefullt att det nu existerande organet av denna karaktär får möjligheter att utvecklas efter de linjer som utstakas av dess egna och av det självt iakttagna behov. Samarbetsdelegationen bör

därför i möjligaste mån kunna agera självständigt och stå obundet gentemot forskningsråden och av eventuella särintressen i de olika frågorna. För att en sådan självständighet i arbetet skall kunna garanteras fordras en ekonomisk obundenhet som inte är för handen så länge delegationen är beroende av bidrag från forskningsråden.

Det kan förutsättas att samarbetsdelegationens arbetsuppgifter snabbt växer i omfattning och betydelse. Allt större resurser kommer därför att fordras för dennas verksamhet. De för råden gemensamma frågorna tenderar att bli allt fler och alltmer omfattande, särskilt vad beträffar tvärvetenskapliga projekt. De senare skall delegationen ännu inte uttryckligen befatta sig med, men det torde förr eller senare bli nödvändigt med ett formellt organ som behandlar dessa frågor. Antalet remissvar som för forskningsrådssektorn utarbetas inom delegationen ökar också, och rådens sakkunskap torde i allt högre grad komma att utnyttjas för utredningar och yttranden i olika ärenden på förfrågan från statsmakterna inklusive forskningsberedningen. Här kan också påpekas betydelsen i detta sammanhang av ecklesiastikministerns uppmaning till forskningsråden att i större utsträckning satsa på ökade materiella resurser, bl. a. apparater, med tanke på den knappa tillgången på forskarpersonal. (Statsverkspropositionen 1966, bil. 10 s. 552.) Det är givet att det i sådana fall bör bli fråga om en hög grad av gemensam användning mellan olika råd av dyrbarare apparatur, vilken kan utnyttjas av forskare inom olika discipliner. Här kommer naturligen samarbetsdelegationen in som ett sammanhållande element mellan forskningsråden och som en förmedlande länk dem emellan och eventuellt utanför rådskretsen stående experter och i övrigt berörda statliga myndigheter, t. ex. universitet och högskolor. Med en sålunda växande uppgiftsvolym är det också nödvändigt att samarbetsdelegationen får de möjligheter att möta de framtida anspråken som ett riksstatsanslag ger.

Forskningsrådets samarbetsdelegation bör garanteras en ändamålsenlig utveckling och möjligheter att bedriva effektivast möjliga verksamhet. Den bör kunna ges tillfälle att fullt ut svara för och ta ansvaret för de uppgifter på forskningsområdet för vilka den är avsedd och bäst lämpad. Härför fordras att delegationen får den självständiga ställning och ekonomiska obundenhet som följer av att den beviljas eget riksstatsanslag. Ett sådant arrangemang innebär också ett officiellt erkännande som ökar delegationens status och därigenom dess möjligheter att agera effektivt. Samarbetsdelegationen kan efter det erfarenheter vunnits av dess verksamhet tänkas bli formellt inordnad i den statliga forskningsrådsorganisationen. Därvid skulle Kungl. Maj:t utfärda instruktion samt överta det direkta huvudmannskapet för delegationen. Ett riksstatsanslag är slutligen en starkare garanti än den nuvarande finansieringsordningen för att samarbetsdelegationen förbättringsvis skall erhålla adekvata resurser. Delegationens framtida

expansion skulle t. ex. kunna tänkas hämmas genom den belastning en full utbyggnad skulle kunna innebära för rådets ekonomi.

Med hänvisning till det ovan sagda hemställer vi,

att riksdagen i samband med behandlingen av anslag till forskningsråden inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde måtte bevilja forskningsrådets samarbetsdelegation ett riksstatsanslag på 100 000 kronor för verksamheten under budgetåret 1966/67.

Stockholm den 26 januari 1966

Elisabet Sjövall

C. G. Regnéll

Erik Grebäck

C.-G. Enskog